

קרח ב

אני עליו כאילו שלשתם מונחים וזוכה בכולם". און דער ספרי פירט אויס אז כתר תורה איז גרעסער פון די אנדערע כתרין, ווייל "כל עצמו של שני כתרין אין באים אלא מכחה של תורה וכן הוא אומר: בי מלכים ימלוכו".

כעין דער דרשה ברענגט זיך אין גמרא (בקיזור): "שלשה זירים הן של מזבח ושל ארון ושל שלחן של מזבח זכה אהרן ונטלו זכה דוד שלחן זכה דוד ונטלו של ארון עדיין מונח הוא כל הרוצה ליקח יבוא ויקח שמא תאמר פחות הוא ת"ל בי מלכים ימלוכו".⁷

דער רמב"ם אין הלכות תלמוד תורה⁸ ברענגט אויך די דרשה, וז"ל: בשלשה כתרין נכתרו ישראל כתר תורה וכתר כהונה וכתר מלכות, כתר כהונה זכה בו אהרן שנאמר⁹ והיתה לו ולזרעו אחריי ברית כהונת עולם, כתר מלכות זכה בו

א. אויף דעם וואס עס שטייט אין דער פרשה, אז דער אויבערשטער האט די כהונה ומתנות כהונה באשטימט פאר אהרן ובניו, לחק עולם ברית מלח עולם הוא לפני ה' לך ולזרעך אתך. . . אני חלקך ונחלתך גו"ל¹⁰ — זאגט דער ספרי¹¹ "ג' כתרין¹² הם כתר תורה וכתר כהונה וכתר מלכות, כתר כהונה זכה אהרן ונטלו, כתר מלכות זכה דוד ונטלו, הרי כתר תורה מונח כדי שלא יתן פתחון פה לבאי העולם, כו' הרי כתר תורה מונח לכל באי העולם, שכל שזכה בו מעלה

(1) ית, יט.כ.

(2) פיסקא קיט.

(3) בספרי מתחיל, נמצאת אומר ג' כתרין כו". וראה בפרטיות במפרשי הספרי — הפירוש בנמצאת אומר בהמשך למ"ש לפנינו שם.

(4) הלשון "לבאי העולם", "לכל באי העולם" (ועד"ז הוא במדרש שמואל דלקמן הערה 7) לכאורה אין הכוונה לכל בני אדם, שהרי ג' כתרין אלו נתנו רק לישראל. כפשוטו ומפורש ברמב"ם דלקמן בפנים. ועוד. וכדמוכח גם בספרי שם — כ"א הכוונה ע"ד הלשון "כולא עלמא שבש"ס וכיו"ב. אבל דוחק גדול לפרש כן בהלשון "באי העולם" (משאיכ, כולא עלמא שבש"ס שמתייחס לכל בעלי הפלוגתא וכו', שבסוגיא) — ואפ"ל כפשוטו דאומות העולם פותחים פה ובאים בטענה דעשיית עוול בכלל (וגם בנוגע לכתר תורה דו' מצות דידהו) ועד"ז המענה דמונח לכולם. ומפורש הוא במדרש לקח טוב ר"פ חוקת: כדי שלא יתן פתחון פה לאומות העולם. ואכ"מ. — וראה ר"ה פ"א מ"ב "באי עולם" וברמב"ם הל' תשובה פ"ג ה"ג (מהמשנה) "מבאי העולם". ועד"ז ברמב"ם שם פ"ו ה"ג. סוף הל' שמיטה ויובל. הלי' מלכים פ"ה ה"י. וברמב"ם סוף הל' ס"ח, הלי' סנהדרין פ"ב ה"ג: כל באי עולם. וראה לקו"ש ח"ג ע' 230. וש"נ. ואכ"מ.

(5) משלי ח, טו.

(6) יומא ע"ב, ב.

(7) ועד"ז הוא בקה"ר פ"ז, א (ב). מדרש שמואל פכ"ג. ובשניהם מסיים (ע"ד לשון הספרי) "כל מי שזוכה לתורה כאילו זוכה לשלשתן וכל שלא זכה כו" (קה"ר). ובאריכות יותר במדרש שמואל שם. בנוגע ג' הכתרין, והמעלה דכתר תורה (שכל הזוכה בו כאילו זוכה בכולם) — ראה ג"כ שמור פל"ד, ב. תנחומא ויקהל ח בסופו. במדב"ר פ"ד, יד בסופו (פ"ד, יוד — ושם אינו מסיים במעלת כתר תורה). י"ש משלי רמז תתקמא.

(8) רפ"ג.

(9) פינחס כה, ג.

(*) אלא שבמדרש שמואל, במדב"ר פ"ד שם (ועד"ז במדרש לקח טוב) מסיים גם "וכתר שם טוב עולה על גביה". וראה גם קה"ר שם (ג).

(*) וראה (באורא) לקו"ש חכ"ז ע' 246 ואילך.

קען מען נישט באקומען, משא"כ כתר תורה, וז"ל (באבות דר"נ): „כתר כהונה כיצד אפילו נותן (לו) כל כסף וזהב שבעולם אין נותנים לו כתר כהונה שנאמר¹⁷ והיתה לו . . . כתר מלכות אפילו נותן כל כסף וזהב שבעולם אין נותנים לו כתר מלכות שנאמר¹⁷ ודוד עבדי נשיא להם לעולם¹⁸ אבל כתר תורה אינו כן עמלה של תורה כל הרוצה ליטול יבא ויטול שנאמר¹⁹ הוי כל צמא לכו למים²⁰.”

נאך אן ענין אין רמב"ם דא איז בולט אין פארגלייך מיט זיין לשון במק"א (אין הל' מלכים²¹): „כיון שנמשח דוד זכה בכתר מלכות והרי המלכות לו ולבניו הזכרים עד עולם שנאמר²² כסאך יהי נכון עד עולם” — נישט דער פסוק וואס ער ברענגט דא ביי „כתר מלכות זכה בו דוד — זרעו . . . וכסאו וגו'.”

אויך בנוגע דעם ערשטן פסוק, וועלכן דער רמב"ם ברענגט דא אלס רא"י אז אהרן האט זוכה געווען צו כתר כהונה — „שנאמר והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם²³” — פאדערט זיך

דוד שנאמר¹⁰ זרעו לעולם יהי וכסאו כשמש נגדי, כתר תורה הרי מונח ועומד ומוכן לכל ישראל שנאמר¹¹ תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב כל מי שירצה יבוא ויטול שמא תאמר שאותם הכתרים גדולים מכתר תורה כו'.

דארף מען פארשטיין: אין ש"ס שטייען נישט קיין ראיות פון פסוקים, אע"פ אז ער איז בלול פון הלכה, מקרא שקוט' וכו' (ועד"ז בספרי¹²) — און דוקא דער רמב"ם בספרו וועלכער איז „הלכות הלכות¹³” בריינגט ראיות פון די פסוקים?

ב. אין הגהות מיימונית¹⁴ איז אָנגע- צייכנט דער מקור פון דברי הרמב"ם (ניט נאָר אין מס' יומא — ווי אין כסף משנה¹⁵ — נאָר אויך) אין אבות דר"נ¹⁶ — און דארטן ווערן טאָקע געבראַכט ראיות פון פסוקים אויף אַלע דריי כתרים.

אַבער:

(א) דארטן זיינען צוויי פון די פסוקים נישט די וועלכע דער רמב"ם ברענגט.

(ב) ועיקר: אין אדר"נ זיינען די ראיות פון די פסוקים נישט אויף דעם צד החיוב ווי דער רמב"ם ברענגט זיי, נאָר לצד השלילה, אז כתר כהונה וכתר מלכות

(17) יחזקאל לו, כה.

(18) ראה בנין יהושע לאדר"נ שם שמסביר הטעם שהובאו באדר"נ דוקא פסוקים אלה ע"ד כהונה ומלכות, כי בהם מודגש ששייכים גם בזמן הזה. ע"ש. אבל לכאורה לא זו (עיקר) ההדגשה באדר"נ, כי א דכתר תורה שייך לכארא, משא"כ כתר כהונה וכתר מלכות.

(19) ישעי' נה, א.

(20) וראה לקו"ש ח"ו (ע' 299 ושם ע' 301) הביאור בשינוי הפסוקים שברמב"ם ואדר"נ שם.

(21) פ"א ה"ז.

(22) ש"ב ז, טז.

(23) להעיר גם שכרבינו יונה לאבות פ"ד מ"ב הובאו הפסוקים בנוגע לכתר כהונה וכתר מלכות כברמב"ם. ואולי ה' לפני הרמב"ם ורבינו יונה

(10) תהלים פט, לו.

(11) ברכה לג, ד.

(12) וראה לקמן הערה 27.

(13) הקדמת הרמב"ם לספר היד (סד"ה ובזמן הזה).

(14) לרמב"ם הל' ת"ת שם סק"א.

(15) ועד"ז הוא בלחם משנה ובשריע אדה"ז הל' ת"ת רפ"ד שהובא לקמן בפנים. ובמגדל עז לרמב"ם „הכל ביומא פרק בא לו ובמסכת אבות.”

(16) והוא שם רפמ"א.

אתך²⁷ (וכי"ב)²⁸, ווי רש"י ברענגט עס טאקע אין גמרא²⁹.

אויך דארף מען פארשטיין נאך א שינוי לשון אין רמב"ם לגבי דעם לשון אין ספרי און אין גמרא: דארט שטייט „זכה אהרן ונטלו . . . זכה דוד ונטלו“³⁰,

(27) ובספרי שם משמע קצת (אף שאינו מפורש שם), דכתיב כהונה שייך להנאמר בפרשתנו — ראה שם בתחלתו: וערער על הכהונה . . . למלך ב"ו כו' (והוא בפרש"י (ספרי) פרשתנו בתחלת הענין יח), ח). וראה גם בספרי שם על הפסוק (שם, יט"א) ברית מלח . . . ולבני לוי: מגיד הכתוב כו'.
(28) בפשטות יש לומר הטעם כי בהכתוב דפרשתנו לא הוזכר הלשון כהונה (בנוגע „לו ולזרעו“) ככפינחס. ועד"ז מובן בנוגע להפסוק בתצוה (כח, מג). חקת עולם לו ולזרעו אחרי"י ולא נאמר לשון כהונה. אבל עדיין צ"ע שהרי לכאורה עיקר הראי' צ"ל ממקום שבו מפורש יותר הענין דכהונת עולם לאהרן, משא"כ הפסוק ד„והיתה לו ולזרעו אחרי"י המדובר בפניחס. וראה גם פקודי (מ, טו — הובא בבנין יהושע לאדרי"ג שם) „והיתה להיות להם משחתם לכהונת עולם לדורותם“.

(29) יומא (שבעה עה 6) — ד"ה הכי גרסינן „שהכהונה נתנה לאהרן ברית מלח“. ועד"ז הובא באדרי"ג גוסטא ב' רפמ"ח „כתב כהונה זו כתרו של אהרן . . . שנאמר ברית מלח עולם היא לפני ה'“. ולהעיר, שבנוגע למלכות כתב רש"י ביומא שם „וכן המלכות לדוד ולזרעו“ (ולגירסא זו — אין מוכרח שכונתו לפסוק (כנסמן בדפוסי רש"י שלפנינו — לתהלים יח, נא. וכי"ה בש"ב כב, נא), משא"כ להגירסא ברש"י שבצ"י „לדוד ולזרעו עד עולם“. ובאבות דרי"ג שם גוסטא ב' הובא הפסוק (דה"ב יג, ה) הלא לכם לדעת כי ה' אלקי ישראל נתן (המלוכה) (ממלכת) לדוד (ולהעיר שגם בפסוק זה מסיים „ברית מלח“). וכתוב זה הובא גם במכילתא בתחלתו ע"ז ד' משנבחר דוד יצאו כל ישראל שנאמר הלא לכם לדעת גוי'.

(30) וכי"ה בקהיר ומדרש שמואל שם. מדרש לקח טוב שם.

הסברה: „והיתה לו“ מיינט דאך דער פסוק בפשטות ניט די כהונה (הרגילה) וואס אהרן האט זוכה געווען, נאר די כהונה וואס איז געגעבן געווארן אלס א הוראה מיוחדת צו פינחס בן אלעזר (ולזרעו אחרי"י).

איז ניט מובן, פארוואס ברענגט דער רמב"ם דעם פסוק²⁴ וואס רעדט ניט וועגן אהרן²⁵, און ניט פריערדיקע פסוקים אין תורה וועלכע באציען זיך בפירוש צו כהונה הרגילה — אהרן ולכל בניו (ובפרט, אז ער הויבט אן מיטן לשון: „זכה בו אהרן . . .“), וכבפרשתנו „ברית מלח עולם הוא“²⁶ גוי' לך ולזרעך

מדרש (ש' לא הגיע לידנו) ששם הובאו פסוקים אלה. או שכן הייתה גירסתם באבות דרי"ג — ע"ד שהמפרשים מתרצים בכ"מ דברי הרמב"ם שם.
— וראה בהנמלך בהערה 20 וראה הערה הבאה.
(24) ואף שפסוק זה הובא גם באדרי"ג, הרי אין זה מכריח שהרמב"ם יביא הפסוק (ואדרכה, דרכו להביא פסוק שהוא מבואר יותר אע"פ שזהו דלא כרז"ל — כידוע בכללי הרמב"ם (ראה יד מלאכי כללי הרמב"ם אות ד)), וכבהלכה זו גופא שמביא (בנוגע מלכות ותורה) פסוקים אחרים ולא הפסוקים שבאדרי"ג.

(25) ובפרט דלא נתבהן פינחס עד שהרגו ליזמרי (וזבחים קא, ב. פרש"י פינחס כה, יג) שהפסוק קאי רק על פינחס ולא בנוגע לשאר בני אהרן הכהנים. וגם לדעה ה' בזבחים שם מפרש הפסוק „והיתה לו ולזרעו אחרי"י — „בברכה הוא דכתוב“ — שקאי רק על פינחס וזרעו, כפרש"י שם ד"ה הוא „בשרו שלא תפסק כהונה מורעו“ [וראה תודיה ואידך שם (לדיעה דנתבהן כשהרגו לזמרי), מספרי (ס"פ בלק) שעמדו ממנו (מפינחס) שמונים כהנים כו' (וראה בהנמלך שם וגירסת הספרי לפנינו), אלא דשם מפי"ק לה (מהפסוק שלפניו) „את בריתי שלום“].

(26) ובמכילתא בתחלתו: עד שלא נבחר אהרן היו כל ישראל כשרים לכהונה משנבחר אהרן יצאו כל ישראל, ומביא ב' פסוקים: דפרשתנו (ברית מלח עולם), ודפ' פינחס (והיתה לו ולזרעו אחרי"י).

(*) וראה פרש"י שם שהכתוב בכלל לא קאי על עצם הכהונה אלא „גירה מיד ולדורות“ (לגבי המשמש מחוסר בגדים).

כתרים נכתרו ישראל", און אז כתר כהונה זכה בו אהרן און כתר מלכות זכה בו דוד?

לכאורה יש לומר, אז דאס איז א הקדמה וועלכע ברענגט ארויס די מעלה מיוחדת פון (כתר) תורה, אז זי איז העכער פון (כתר) כהונה ומלכות («כתר תורה גדול משניהם», ווי דער רמב"ם פירט אויס אין דער הלכה) — און דער ענין איז נוגע להלכה, ווי דער רמב"ם איז ממשיך³³ „אמרו חכמים³⁴ ממזר ת"ח קודם לכהן גדול עם הארץ שנאמר³⁵ יקרה היא מפנינים מכהן גדול שנכנס לפני ולפנים".

דאס איז אבער נישט מספיק, ווארום אי משום הא — איז נישט נויטיק די גאנצע אריכות און ס'איז מספיק צו דערמאנען נאך בקיצור אז עס זיינען דא נאך צוויי כתרים, כתר כהונה וכתר מלכות:

וועד (ועיקר): אויב דער רמב"ם איז דא אויסן די הלכה פון „ממזר ת"ח קודם כר", וואלט ער געדארפט מפרט זיין אין וואס עס באשטייט דער ענין פון „קודם³⁶ — ווי מ'געפינט עס אין דער משנה³⁷ וואו דאס קומט בהמשך צו די דינים (אין דער משנה שלפני³⁷) ווער ס'איז קודם להחיותו ולפדותו (און די דינים בריינגט דער רמב"ם שפעטער ומפורש אין הלכות מתנות עניים³⁸).

משא"כ אין רמב"ם איז ער משמיט „ונטלו" און זאגט: כתר כהונה זכה בו אהרן, כתר מלכות זכה בו דוד.

ג. די הלכה הנ"ל אין רמב"ם איז דער אלטער רבי מעתיק בהל' ת"ת שלוי³¹ און ער איז טאקע משמיט די פסוקים הנ"ל, וואס ווערן געבראכט אין רמב"ם אויף דעם וואס כתר כהונה זכה בו אהרן און כתר מלכות זכה בו דוד.

זאת ועוד: ביים ענין פון כתר תורה זאגט דער אלטער רבי דארט „כתר תורה הרי הוא מונח ועומד ומוכן לכל ישראל כל מי שירצה יבוא ויטול שנאמר מורשה קהלת יעקב שהיא ירושה לכל ישראל". ד.ה. אז אויך ביי כתר תורה (וואו דער אלטער רבי ברענגט יע א פסוק — דעם זעלבן ווי אין רמב"ם) איז ער (א) משנה ומהפך דעם סדר ווי אין רמב"ם: פריער זאגט ער „כל מי שירצה יבוא ויטול", און דערנאך ברענגט ער דעם פסוק — משא"כ אין רמב"ם איז עס בסדר הפוך: (ב) דער אלטער רבי איז מוסיף „שהיא ירושה לכל ישראל" וואס שטייט נישט אין רמב"ם³².

ד. וועט מען דאס פארשטיין בהקדים הביאור אויף א תמי' אין כללות הענין:

דער רמב"ם איז, כנ"ל, א ספר פון „הלכות הלכות" — וואס איז נוגע להלכה דא, אין הל' ת"ת, אז „בשלשה

(33) בה"ב שם.

(34) הוריות יג, א — במשנה (והרא"י מפסוק — בגמרא שם).

(35) משל ג, טו.

(36) ולהעיר מהגירסא ברמב"ם (ראה רמב"ם ספר המדע — ירושלים תשכ"ד) „חשוב" במקום „קודם".

(37) הוריות שם.

(38) ספ"ח.

(31) פ"ד בתחלתו.

(32) זה שבשוע' אדה"ז מביא מהפסוק רק „מורשה קהלת יעקב" ומשמיט תחלת הכתוב „שברמב"ם, לכאורה — כי כן ה' גירסתו ברמב"ם, וכמו שהוא בכמה דפוסי וכת"י דהרמב"ם (נסמנו ברמב"ם שבהערה 36). — ועפ"ז תבטל מעיקרא השאלה דתחילת הכתוב אינו מוכרח להביאו כאן.

בכתרה של תורה, וואס דערמיט ווערט געמיינט כבוד התורה⁴²;

אין מס' מגילה⁴³ (לויט דער גירסא שלפנינו⁴⁴) „ודאשתמש בתגא חלף . . זה המשתמש במי ששונה הלכות כתרה של תורה“ — מיינט דאס „הלכות“⁴⁵ שבתורה. ועוד⁴⁶.

עד"ז איז אויך בלשון הרמב"ם, אז „כתרה של תורה“ האט אין זיך מובנים שונים — בהתאם צום ענין המדובר. מען געפינט אז דער רמב"ם נוצט דעם לשון „כתרה של תורה“ מיינענדיק בעיקר מעלת⁴⁷ התורה (או הבנת התורה וכיו"ב), ווי לדוגמא — אין דער הלכה⁴⁸ „לא ישא אדם בת עמי הארץ . . שאם מת או גולה בניו עמי הארץ יהיו שאין אמן יודעת כתר התורה“.

אבער אין דער הלכה שלפנינו, וואו ער ברענגט דעם מאמר ר"ל בנוגע די ג' כתרים, מיינט עס ניט כבוד התורה, און ניט דעם ענין פון הלכות התורה

דערפון איז מובן, אז דער ענין פון די אלע דריי כתרים ופרטיהם — אז „כתר כהונה זכה בו אהרן“, „כתר מלכות זכה בו דוד“ — איז א זאך וואס איז נוגע להלכה (אויך) צו דער מעלה פון (כתר) תורה כשלעצמו, ניט נאר אלס הקדמה צו איר מעלה לגבי די אנדערע כתרים³⁹. והדרא קושיא לדוכתא: וואס גיט דאס צו אין דער הסברה פון כתר תורה?

מען קען ניט זאגן, אז דער רמב"ם מיינט דערמיט בלויז צו מדגיש זיין די אנדערשקייט פון כתר תורה — אז אין דער צייט וואס כתר כהונה וכתר מלכות זיינען ניט שייך צו אלע אידן (ווייל „זכה בו אהרן . . זכה בו דוד“) איז אבער כתר תורה יע שייך צו אלע אידן (עד"ז ווי אין אבות דר"נ) — ווארום דעמאלט וואלט עס דער רמב"ם געזאגט מיט א לשון יותר מתאים לזה — בלשון של שלילה (עד"ז ווי אין אבות דר"נ) או כיו"ב⁴⁰.

ה. דער ביאור בזה⁴⁰:

לשונן המדויק דהרמב"ם — אין מבאר דעם גדר וענין פון כתר תורה.

דער לשון „כתר תורה“ ווערט גע-בראכט אין ש"ס בנוגע לכמה ענינים, בתוכן שונה, ולדוגמא:

אין מס' נדרים⁴¹ „אוי לי שנשתמשתי בכתרה של תורה“, „כל המשתמש

(42) ראה רש"י ור"ן שם. וכן הובא ומפורש בהל' ת"ת לאדה"ז שם סי' ד-ט. אבל ברמב"ם שם פ"ג ה"י, כשמדבר על „כבוד התורה“, לא הובא הלשון „משתמש בכתרה של תורה“, כ"א: הנהגה מדברי תורה. וראה לשון הרמ"א י"ד סי' רמו סכ"א. לקמן הערה 45.

(43) כת, ב.

(44) וכ"ה בע"י לפנינו. וכן הובא באגה"ק סכ"ט. (45) כמבואר באגה"ק שם. ולגירסת הב"ח (וכ"ה בכמה ג' — ראה דק"ס מגילה שם) שליתא התיבות „כתרה של תורה“ לכאורה הפי' שם (כמו בנדרים) שמשתמש במי ששונה הלכות, היינו שמשתמש בכבוד התורה (של מי ששונה הלכות). וראה רמ"א שם. ובש"ך שם סכ"ב כג. באר היטב שם סקיד. (46) וראה שו"ע אדה"ז א"ח ס"ג ס"ג.

(47) בפיה"מ להרמב"ם אבות שם (במשנה שלשה כתרים הם כ"י): אלו השלש מעלות שזכות נתנו לאומה זו כ"י, ומשמע דמפרש „כתר“ מלשון „מעלות“ (ובהוצאת קאפח „מעלות הגדולות כ"י“). (48) ה"ל איסורי ביאה סכ"א.

(39) ולהעיר שהלכה זו (אמרו חכמים ממזר ת"ח כ"י) כתבה הרמב"ם בהלכה בפ"ע. אבל (א) לכמה גירסאות אינה הלכה בפ"ע, ובאה בהמשך להלכה א (ראה רמב"ם הג"ל הערה 36, ושי"ג). (ב) בהל' ת"ת לאדה"ז שם בא בהמשך אחד. וראה לקריש חל"ג ע' 42 ואילך.

(40) עד"ז הלשון ביל"ש משלי שם. ועוד.

(41) וראה בהבא לקמן (בא"ר קצ"ח) לקי"ש חל"ג שם.

(41) סב, א.

אָדער סתם לימוד התורה, נאָר אַ מעלה מיוחדת⁴⁹ אין ענין התורה בכלל⁵⁰.

— און כדי צו אַרויסבריינגען קלע-רער דעם גדר פון „כתר תורה“ (בהלכה זו), ברענגט דער רמב"ם וועגן כתר כהונה וכתר מלכות און די ראיות פון די פסוקים, כדלקמן.

ו. כתר כהונה און כתר מלכות איז ניט עבודת הכהונה און שלטון המלכות כשלעצמם — וואָרום נאָך איידער אהרן האָט זוכה געווען צו כתר כהונה איז גע-ווען כהן ועבודת הכהונה; עד"ז בנוגע למלכות, איז מלכות שוין געווען פריער באַ שאול⁵¹, נאָך איידער דוד האָט זוכה געווען צו כתר מלכות.

אין וואָס באַשטייט דער אויפטו פון „כתר כהונה“ און „כתר מלכות“? זאָגט דער רמב"ם: „כתר כהונה זכה בו אהרן שנאמר והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם, כתר מלכות זכה בו דוד שנאמר זרעו לעולם יהי וכסאו כשמש נגדי“ — ד.ה. אַז בשעת מ'איז זוכה צו כתר כהונה און כתר מלכות בלייבט עס אַז ענין נצח, „לו ולזרעו גו' כהונת עולם“, „זרעו לעולם“. און ווי דער רמב"ם פסק'נט אין הל' מלכים (בנוגע למלכות): „כיון שנמשח דוד זכה בכתר מלכות והרי המלכות לו ולבניו הזכרים עד עולם“.

49) ועד"ז ברמב"ם הל' מלכים שם „כיון שנמשח דוד זכה בכתר מלכות והרי המלכות לו ולבניו כו“.
50) וכן הלשון כתר תורה שם ה"ז: ה"ז: ה"ג. וייל שלכן בה"י שם לא הזכיר הלשון „כתרה של תורה“ בנוגע לכבוד התורה (כניל הערה 42), כי המושג „כתר תורה“ בפרק זה אינו במובן של כבוד התורה וכיור, כבענין משתמש בכתרה של תורה.

*) נתיב בארוכה בלקו"ש חכ"ז ע' 243 ואילך. וראה גם לקו"ש חל"ד ע' 43 ואילך.

מען דאַרף אָבער פאַרשטיין: דער רמב"ם פסק'נט דאָך אַז „המלכות ירושה“⁵¹, ניט נאָר מלכות דוד, נאָר מלכות בכלל (אפילו ביי מלכי ישראל). נאָכמער: „ולא המלכות בלבד אלא כל השררות וכל המינויין שבישראל ירושה לבנו ולבן בנו עד עולם“⁵² — איז ווי פאַרבינדט דער רמב"ם די מעלה פון „כתר מלכות“ דערמיט וואָס „המלכות לו (צו דוד'ן) ולבניו . . עד עולם“ [ועד"ז כתר כהונה — אַז „והיתה גו' ברית כהונת עולם“]?
ז. איז דער ביאור בזה⁵³:

בשעת דער רמב"ם איז מבאר דעם ענין פון מלכות ביי מלכי ישראל, זאָגט ער⁵⁴: „נביא שהעמיד מלך משאר שבטי ישראל והי' אותו המלך הולך בדרך התורה והמצות ונלחם מלחמות ה' הרי זה מלך וכל מצות המלכות נוהגות בו אע"פ שעיקר המלכות לדוד ויהי מבניו (פון דעם מלך ישראל) מלך“. ד.ה. אַז אפילו ווען ס'איז דאָ מלכות ביי מלכי ישראל (און אין אַן אופן וואָס „והי' מבניו מלך“, עס גייט איבער בירושה לבניו) — פאַרבלייבט „עיקר המלכות“ ביי דוד דוקא. „עיקר המלכות“ איז ניטאָ ביי מלכי ישראל.

די הסברה אין דעם: דער מלך און מלכות קען זיין אויף צוויי אופנים⁵⁴: א) מען הייסט אַ מלך דערפאַר וואָס מען

51) הל' כלי המקדש פ"ד ה"כ. הל' מלכים שם.
52) הל' מלכים שם. ועד"ז בהל' כלי המקדש שם.

53) בהבא לקמן (בנוגע למלכות דוד) — ראה בארוכה לקו"ש חכ"ה ע' 110 ואילך. חל"ע ע' 99 ואילך.

54) הל' מלכים שם ה"ח.
54*) להעיר מהמשך תעריב פרק קכב.

בשעת די מלוכה איז בלויז אין אן אופן פון א מינוי למילוי תפקיד (אזוי ווי „כל השררות וכל המינויו“), איז דאס א דבר נוסף אויף זיין מציאות, ער פאר-מאגט מלוכה (ע"ד ווי ער פארמאגט נכסים). און דעריבער, דאס וואס זיין מלוכה גיט זיך איבער בירושה לבניו, איז דאס בדומה צו יעדער ירושת נחלה: ע"ד ווי מען ירשנט אלע נכסים פון דעם מוריש, אזוי ירשנט מען זיין תפקיד און מינוי⁶¹. און ווי דער רמב"ם זאגט „וכל הקודם בנחלה קודם לירושת המלוכה“⁶², „וכל הקודם לנחלה קודם לשררות המת“⁶³.

בשעת אבער מאיז זוכה צו כתר מלכות — מהאט דעם „עיקר“ המלכות, ווערט עס אזוי אויך ביים גברא (א שינוי בגברא)⁶⁴, אז דעמאלט ווערט דער ענין המלכות ביי אים (ניט א הוספה אויף זיין עיקר, נאר דאס ווערט) זיין מהות און עיקר — זיין מציאות איז מציאות ועצם פון מלך⁶⁵.

און דערפאר זאגט דער רמב"ם אין ספר המצות⁶⁶, אז יעדער מלך וואס איז

פירט דורך דעם חפיקד פון מלכות, פעולות והנהגות המלוכה (אשר יוציאם ואשר יביאם⁶⁵, הפרטים שביארם שמואל⁶⁶) — ולכאורה אפשר גם ע"י משנה למלך, אויב זיין מינוי איז אז „רק הכסא אגדל ממך“⁶⁷. (ב) מ'איז בשלימות ובעצם⁶⁸ א מלך⁶⁹.

און דאס איז „עיקר המלכות“: דאס וואס בית דוד האט מלוכה איז ניט נאר וואס זיי זיינען בפועל מלכים (און פירן דורך דעם תפקיד פון מלוכה)⁶⁰, נאר ביי זיי איז פאראן „עיקר“ — עצם גדר המלכות.

און דאס איז דער ענין פון „כתר מלכות“ — ס'איז (ניט נאר מלוכה בפועל, נאר) עצם גדר המלכות.

ח. עפ"י יובן דער אויפטו אין דעם וואס בשעת דוד „זכה בכתר מלכות . . המלכות לו ולבניו . . עד עולם“ — ווייל בהתאם צו דעם שינוי אין דער „חפצא“ של מלוכה, קומט א שינוי אין דעם „גברא“, דעם מלך:

(55) פינחס כו, יו.

(56) ש"א ת, יוד ואילך. רמב"ם הל' מלכים פ"ד.

(57) מקץ מא, מ.

(58) אולי י"ל נפק"מ בנוגע למלך כיון שכרע שוב אינו זוקף (בכרות לד, רע"ב. רמב"ם הל' תפלה פ"ה ה"י) — ששעת תפלתו אין (ואסורים) פעולות דמלכות.

(59) ובנוגע לדוד באותן ששה חדשים דאינו מתכפר כמלך (ראה ירושלמי ר"ה פ"א ה"א. הוריות פ"ג ה"ב) — ראה לקו"ש ח"ה שם ע' 107 הערה 21, משוית אבני נזר יו"ד ש"יב — דייל דגם אז ה' לו דין מלך אלא דבשעיר יש דין מיוחד. ע"ש.

(60) לא רק לפי משיכ הרמב"ם ע"ה" (ויחי מט, יו"ד) דשאר המלכים אשר לא ממלכי בית דוד הוי „כמו שופטים ושוטרים“, אלא גם לדעת הרמב"ם הג"ל דנביא שהעמיד מלך כו' הרי זה מלך וכל מצות המלך עליה, הרי כתב שא"י „עיקר המלכות“, וראה השגות הראב"ד שם ה"ט.

(61) ועד"ז בנוגע לירושה דכהן גדול המבואר בהל' כלי המקדש.

(62) הל' מלכים שם.

(63) הל' כלי המקדש שם.

(64) להעיר רמב"ם הל' תשובה פ"ח ה"ב: „וכן זה שאמרו עטרוהו יתם בראשיתו כלומר דעת שידעו שבגלגלה זכו לחיי העולם הבא מצוי עמיה והיא העטרה שלה . . כך עטרה שאמרו חכמים כאן היא הידיעה“. ומזה מוכן שאף שכתב — עטרה כפשוטו הוא למעלה ונפרד מהראש, הרי ענינו ותוכנו שמשנה (נעשה חלק מ)מציאותו.

(65) להעיר דעדות הוא לבית דוד שכל הראוי למלכות הולמתו (הכתב) — ע"ז מד, סע"א — „ושבת בראשו יפה כו'“ (פרש"י שם ד"ה הולמתו).

(66) מל"ת שסב.

אחריו ברית כהונת עולם — באופן נצחי, כנ"ל בנוגע למלך.

ט. עפ"י וועט מען אויך פארשטיין פארוואס דער רמב"ם, ריינדנדיק וועגן די "שלשה כתרין", זאגט ער "זכה בו אהרן . . . זכה בו דוד" — און איז משמית "ונטלו":

פעולות הנהגות המלוכה, ועד"ז עבד דת הכהונה — איז שייך דערויף זאגן "ונטלו", מען געמט און טוט (בפועל). אבער "כתר כהונה" און "כתר מלכות" — דער "עיקר" כהונה ומלכות, וואס פועל'ט דעם שינוי הגברא ווערט פאר-בונדן מיטן עצם האדם און — אין דעם קען נישט זיין קיין "נטלו" (מעצמם), נאר "נכתרו" דורך דעם אויבערשטן.

וע"פ כל זה איז אויך מובן פארוואס דער רמב"ם ברענגט די פסוקים דוקא — (בנוגע כתר כהונה) "והיתה לו ולזרעו אחרי ברית כהונת עולם", און (בנוגע כתר מלכות) "זרעו לעולם יהי" וכסאו כשמש נגדי" — ווייל אין די פסוקים זיינען מודגש די גדרי הנ"ל:

פון פסוק "והיתה לו ולזרעו אחרי ברית כהונת עולם" איז מוכח:

א) אז דאס קומט פון אויבערשטן, וואס דאס איז מודגש ביי כהונת פינחס וואס דער אויבערשטער האט אים גע-געבן דעם ענין הכהונה⁶⁸ דעמאלס⁶⁹ באופן מיוחד⁷⁰;

נישט פון "זה הזרע הנכבד (בית דוד) לענין מלכות נכרי קרינא ב' כמו זרע אחר בלתי זרע אהרן לענין עבודה זר קרינא ב'".

ובמילא ווערט דאס אן ענין נצחי — לו ולבניו עד עולם.

וויבאלד דאס איז דער עצם ומהות פון אביו, און דער יורש איז די מציאות פון מוריש איז עס במילא דער עצם ומהות פון בניו און אזוי יורשו (הבו) — עד עולם.

און דאס איז די הסברה אין פסק הרמב"ם (בנוגע למלכות דוד)⁶⁷: "מלכי בית דוד הם העומדים לעולם . . . אבל אם יעמוד מלך משאר ישראל תפסק המלכות מביתו" — ווייל כאטש אז אויך ביי מלכי ישראל גייט איבער די מלכות בירושה (וכקושיית הראב"ד⁶⁷), פאר-מאגט עס אבער נישט די מעלה פון נצחיות. משא"כ "מלכי בית דוד הם העומדים לעולם" — ווייל "זכה (דוד) בכתר מלכות" איז עס פארבונדן מיט דעם עצם ומהות פון מלכות ומלך.

און כשם ווי דאס איז בנוגע למלכות, עד"ז איז בנוגע לכהונה: עס איז דא די עבודת הכהונה, שירות הכהונה בפועל: דערנאך איז דא וואס "כתר כהונה זכה בו אהרן" — אהרן האט זוכה געווען אין כתר כהונה, דער עצם הכהונה. און ווי-באלד ער האט דעם עצם הכהונה, איז כהונה פארבונדן געווארן מיט זיין עצם [עד"ז ווי דער ענין היהדות וואס איז דער עצם ומהות פון א אידן (ועד"ז בגר וואס נתייגר כהלכה)].

און דערפאר איז דער ענין הכהונה ביי אים אין אן אופן פון "לו ולזרעו

68) משא"כ בהפסוק דפרשתנו "ברית מלך עולם גי' לך ולזרעך אתך", שנעשה ע"י מתנות כהונה (כספרי ופרש"י שם י"ח. ח).

69) ראה לעיל הערה 25.

70) וזכה לזה כהמשך הכתוב "תחת אשר קנא לאלקיו ויכפר גי'", משא"כ בפרשתנו שבא רק אחר זה שערער קרח על הכהונה. ופשיטא בנוגע לשאר

נשבועתי בקדשי אם לדוד אכזב, זרעו לעולם יהי' וכסאו כשמש נגדי" — די מלוכה איז באופן אז ס'איז ניט שייך אין איר קיין הפסק, דאָס איז אַ כסא נצחי ("כשמש נגדי"), די נצחיות איז באַ "זרעו לעולם"⁷⁷.

י"ד. ע"פ כל הנ"ל וועט ווערן מוסבר וואָס איידער דער רמב"ם איז מסביר ומפרט דעם ענין פון כתר תורה, איז ער מקדים די פרטים בשייכות צו כתר כהונה וכתר מלכות און די ראיות פון די פסוקים — ווייל דוקא דורך דעם ווערט מוסבר דער גדר פון כתר תורה ביי אידן, אַז "כתר תורה הרי מונח ועומד ומוכן לכל ישראל שנאמר תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב כל מי שירצה יבא ויטול".

ובהקדם עכ"פ בקיצור נמרץ:

ע"ד בכתר מלך כפשוטו — זיינען דאָ⁷⁸ כו"כ חפצי המלך ביז "לבוש מלכות . . וסוס אשר רכב עליו" און אויך "כתר מלכות" בפני עצמם

און דערנאָך ווי דער מלך (נוצט זיי און) ווערט נשתנה עי"ז

אַזוי אויך בתורה (וכהונה⁷⁹) איז דאָ כתר של תורה (פאַר זיך) — ע"ד

77 משא"כ בהפסוק "כסאך יהי' נכון עד עולם" שהביא בהל' מלכים שם, שנאמר "עד עולם" רק בנוגע ל.כסאך, ואינו מפורש הלשון "לעולם" בנוגע לזרעו, כי שם (ועד"ז בה"ט שם), נוגע בנצחיות דכסא דוד, אבל כאן בהלכות ת"ת, הרי"ז הקדמה לכתר תורה דהוי באופן דמורשה קהלת יעקב (כדלקמן בפנים), ולכן הביא דוקא פסוק הנ"ל.

78 אסתר ו, ת. וראה בפרש"י (שם, ט) דכתר (דוקא) לא הזכיר כו'.

79 חפץ דכתר כהונה י"ל שזוהי קטורת — ולכן דוקא עי"ז הברור דכהונה כפרשתנו. ואכ"מ.

ב) אז דאָס איז געוואָרן זיין מהות, וואָס דערפאַר איז עס "לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם" — ס'איז דער זעל- בער "ברית . . עולם" באַ "לו" און באַ "זרעו"⁷¹. ביז עס קומט די הלכה, ווי דער ראַגאַטשאַווער איז מבאר אויף דעם פסוק, אַז "כאן"⁷² נתחדש דגם זרע פסול העבודה כשרה"⁷³, וואָס דערפון איז מוכח אַז דאָס איז ניט קיין ירושה פון אַ מילוי פעולה, נאָר פון אַ זאך שבמהות, דער בן בעיקר⁷⁴ מהותו איז דער זעל- בער מהות פון דעם אב.

וכעין זה איז עס מוכח פון פסוק "זרעו לעולם יהי' וכסאו כשמש נגדי" — וואָס קומט בהמשך צו די פסוקים⁷⁵ "אם יעזבו בניו תורתו ובמשפטי לא ילכון גו' ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עונם וחסדי לא אפיר מעמו גו'", וואָס "הקב"ה הבטיחו בכך" אַז "לא תכרת המלוכה מזרע דוד לעולם"⁷⁶, און נאָך דעם פירט ער אויס אין די פסוקים "אחת

הפסוקים שלפנ"ז (הנ"ל הערה 28), שאינו שייך בכלל לענין ומאורע מיוחד.

71 משא"כ בפקודי (הנ"ל הערה 28) והיתה להיות להם משחתם לכהונת עולם לדורותם, שאינו מפורש "עולם" בנוגע לזרעם.

72 צפע"נ עה"ת ר"פ פינחס (מקידושין סו, ב). ע"ש.

73 "ור"ל דאף דהעושה הוא שלא כדין דהוא כזר לכל דבריו מ"מ העבודה כשרה" (צפע"ג שם). ואף שברמב"ם הל' ביאת מקדש פ"ו ה"י הביא (ומקורו מקידושין שם) הכתוב (ברכה לג, יא) ברך ה' חילו גו' — אולי י"ל להצפע"ג דהלימוד הוא משם, אבל כאן (במעשה פינחס) נתחדש זה. וצ"ע.

74 דהפגולה שנתחלל על ידה — אין משנה אותו —

ע"ד ביהדות דאע"פ שחטא (איזו חטא שיהי')

ישראל הוא (סנה' מד, רע"א).

75 תהלים פט, לא ואילך.

76 רמב"ם הל' מלכים שם ה"ז.

געבן געוואָרן פון דעם אויבערשטן אין אַן אופן אַז דאָס איז געוואָרן פאַרבונדן מיט זייער עצם מהות, עס איז „מורשה קהלת יעקב“.

אין אנדערע ווערטער: „מורשה קהלת יעקב“ מיינט אַז תורה איז „מונח ועומד ומוכן לכל ישראל“ — ניט אַז ס'איז גרייט „ערגעץ אנדערש“ און די בעלות דערויף קומט דורך זיין נטילה „יבוא ויטול“ — נאָר דאָס איז מונח און גע-וואָרן זיין עצם. דער „יבוא ויטול“ איז בלויז אַז דער כתר תורה (וואָס נכתרו בו) זאָל שטיין אין אַן אופן⁸⁰ אַז ער זאָל קענען פועל בשלימות זיין מיט (דורך) עס.

יא. עפ"י יש לבאר — בדרך אפשר — הטעם וואָס דער אַלטער רבי (בהל' ת"ת שלו) איז משמיט די פסוקים און איז משנה מלשון הרמב"ם בהמשך ההלכה (כנ"ל), וואָס יש לומר אַז הא בהא תליא:

מיט דעם וואָס ער איז משנה און זאָגט פריער „כל מי שירצה יבוא ויטול“, און דערנאָך ברענגט ער די ראי' פון פסוק „שנאמר מורשה קהלת יעקב“ און איז מוסיף „שהיא ירושה לכל ישראל“, איז מער מודגש אַז די ירושה איז ניט נאָר וואָס ס'איז „מונח ועומד ומוכן לכל ישראל“ און יעדערער קען דאָס נעמען, נאָר אויך אַז דאָס נעמען גופא איז אַ ירושה לכל ישראל (ניט אַ זאָך וואָס ווערט אויפגעטאָן לגמרי דורך זיין מעשה, נאָר), וואָס קומט מלמעלה און

להפירוש הנ"ל⁸⁰ אַז דאָס מיינט הלכות שבתורה (ניט די שקו"ט וכי') — און עס איז דאָ דער גברא (וואָס ניט נאָר ער איז שונה הלכה — וואָס אויף דעם דאָרף אויך זיין „ויטול“ עכ"פ דאמאָלס נאָר) הנכתר בכתר תורה.

כשם ווי דאָס איז באַ כתר כהונה און כתר מלכות, אַז דער גדר ה"כתר" איז: (א) מצד החפצא. (ב) מצד הגברא — דאָס ווערט (פאַרבונדן מיט) זיין מהות. (ג) אין דעם „יחס" צווישן דעם חפצא והגברא — עס קומט אַן דער „כתר" צום גברא, אין אַן אופן פון „נכתרו"⁸¹ (מצד דעם אויבערשטן) און נאָכדעם קען זיין „ויטול" און טאָן מיט דעם — נטילה ועשי' בשלימות — ועד"ז איז עס בנוגע צו „כתר תורה“.

ועפ"י קומט צו אַן עומק אין דעם וואָס מען זאָגט „כתר תורה הרי מונח ועומד ומוכן לכל ישראל . . כל מי שירצה יבא ויטול": ס'איז נוסף אויף דעם פירוש אַז דער אויבערשטער האָט געגעבן תורה אין אַן אופן אַז יעדערער וואָס וויל לערנען תורה האָט די יכולת אויף דעם (כל מי שירצה יבוא ויטול) — נאָר „נכתרו ישראל"⁸², תורה איז זיי גע-

(80) סעיף ה.

(81) ומ"ש הרמב"ם בנוגע לכתר כהונה וכתר מלכות „זכה בו אהרן . . זכה בו דוד" — ולא „ניתן לאהרן בו" (ניתן לדוד) (וכבר בינו יונה לאבות שם) — כי כזה מודגש יותר שנקנה להם, שנתעצם ונעשה חלק ממציאותם (וראה לשון הרמב"ם הל' ת"ת שם ה"ז „אין אתה זוכה לכתרה של תורה"; שם ה"ג „מי שרצה לזכות בכתר תורה").

(82) לשון זה — „נכתרו ישראל" — אינו לא בספרי ולא ביומא, וליתא בכל הגיל הערה 7 (ובכל הגיל ג' כתרים הם וכי"ב). אבל מפורש כן בספר הבהיר אות קנב „בשלשה כתרים נכתרו ישראל" (ושם ממשיך: כתר כהונה וכתר מלכות וכתר תורה)

על גביהם). ובמדבר פ"ד שם: ג' כתרים שנתן הקב"ה לישראל על זאת.

(83) להעיר מג' המדרגות שבתורה, בחי' ירושה ובחי' מכר (גייעה) ובחי' מתנה — נסמך ונתבאר בארוכה בלקו"ש ח"ג ע' 115 ואילך. וראה לקמן ע' 176 ואילך.

דעתו לדברים אחרים ולא ישים על לבו שיקנה תורה עם העושר והכבוד כאחת כך היא דרכה של תורה כו" אוז "עשה תורתך קבע ומלאכתך ארעי וכו" ועוד, איז ניט אן ענין פון הידור מצוה וכיו"ב, נאך דאס איז דער קיום פון "מצוה" זו כראוי.

(משיחות ש"פ קרח תשכ"ח,
ש"פ אמור תש"מ)

ווערט זיין מציאות, כנ"ל — דער תוכן וואס דער רמב"ם ברענגט ארויס דורך די פסוקים בכתר כהונה וכתר מלכות.

יב. ועפ"ז איז אויך מובן דער ענין ההלכה שבזה אין רמב"ם:

דער רמב"ם איז דא אויסן צו ארויס-ברענגען ניט בלויז די מעלה פון כתר תורה, וואס צוליב דעם (ווי ער זאגט אין די הלכות שלאח"ו) איז "ממזר ת"ח קודם לכה"ג עם הארץ" און "אין לך מצוה בכל המצות כולן שהיא שקולה כנגד ת"ת" וכו' (און דערפאר מאַנט זיך ע"פ הלכה דער ענין הזריזות וכו' אין לימוד התורה),

נאך אויך ובעיקר ווי דער כתר תורה האט א שייכות און פארבונד מיט יעדער אידן אלס זיין ירושה, וואס דערפון איז מובן, אז דאס צוקומען דערצו דורך די דרכים וואס דער רמב"ם ברענגט וויי-טער אין די הלכות⁸⁴ „.. לא יסיח

(86) רמב"ם שם ה"ו. ולהעיר שבהל' ת"ת לאדה"ז פ"ג רס"ג כתב „ולכן מי שנשאו לבו לקיים מצוה זו כראוי, ולא הביא המשך לשון הרמב"ם „להיות מוכתר בכתר תורה“. ואולי אפ"ל, דכיון שסדר ההלכות בש"ע אדה"ז הוא באופן שונה מהל' ת"ת להרמב"ם, ואדה"ז כתב הענין דכתר תורה רק ברפ"ד, לכן לא הזכיר לשון זה לפני זה, כאן. ולהעיר משינוי לשון אדה"ז שם פ"ד ס"ח — בנוגע ללימוד התורה בלילה — „לפיכך מי שרצה לזכות זכות בכתר תורה“, וברמב"ם שם פ"ג ה"ג (בנוגע הנ"ל) „לפיכך מי שרצה לזכות בכתר התורה“. ואכ"מ. וראה לקו"ש ח"י ע' 42 ואילך.

(*) ראה רמב"ם הנ"ל הערה 36 — כמה שינויי נוסחאות בהלשון „בכתר התורה“.

(84) רמב"ם שם ה"ג.

(85) ה"ו ואילך. — וראה לקו"ש ח"י הנ"ל בשוה"ג להערה 50.

קרח ג

ראשיתם אשר יתנו לה' לך נתתם, בכורי כל אשר בארצם אשר יביאו לה' לך יהי"י" (ועד"ז ביי די אַנדערע זאכן וואָס כהנים באַקומען¹⁰, ווי דער פסוק פירט אויס (נאָכאַמאַל) ביים סוף — כללה"י) פון דער פרשה: „כל תרומת הקדשים אשר ירימו בני ישראל לה' נתתי לך גו"י" (י"ב) — וכלשון הש"ס¹³ „מתנות כהונה (ד) כי קא זכו משלחן גבוה קא זכו"י¹⁴.

משא"כ בנוגע די מעשרות וואָס לויים באַקומען זאָגט די תורה¹⁵, אַז דאָס איז „חלק עבודתם" אשר הם עובדים את עבודת אהל מועד" און ניט באופן אַז „משלחן גבוה קא זכו"י¹⁷.

א. איז סוף פון דער פרשה, וואו די תורה רעכנט אויס די מתנות כהונה וואָס מ'גייט צו די כהנים¹, שטייט נאָך דעם אין פסוק², „ויאמר ה' אל אהרן בארצם לא תנחל וחלק לא יהי לך בתוכם אני חלקך ונחלתך בתוך בני ישראל".

דערנאָך — הויבט זיך אַן אַ באַזונדער פרשה³, „ולבני לוי הנה נתתי כל מעשר בשרא לא נחלה גו"י און אין די פסוקים בנוגע ללויים שטייט ניט דער לשון „אני חלקך ונחלתך", עס שטייט נאָר „בתוך בני ישראל לא ינחלו נחלה"י⁴.

דער טעם, לכאורה, פאַרוואָס רש"י שטעלט זיך ניט אָפּ אויף דעם חילוק צווישן די פסוקים הנ"ל איז, ווייל דאָס איז מובן מעצמו, ע"פ פשוטו של מקרא⁵:

פון תוכן הכתובים בפרשתנו איז קלאַר, אַז מתנות כהונה זיינען ענינים וואָס בעצם באַלאַנגען זיי „לה" און דער אויבערשטער גייט זיי צו די כהנים — ווי עס שטייט גלייך בתחילת הפרשה⁶, „ואני הנה נתתי לך את משמרת תרומותי לכל . . לך נתתם גו"י. און ס'איז מפורש אין די פסוקים, אַז ניט נאָר קדשי קדשים⁷ וואָס די כהנים באַקומען, נאָר אויך קק"ל⁸, און אויך „כל חלב יצהר גו"י

(9) שם, יב"ג.

(10) ראה פרש"י שם, ט: אשר ישיבו לי — זה גזל הגר. ובפרש"י נשא (ה, ח) „קנאו השם ונתנו לכהן".

(11) ראה פרש"י שם, ט.

(12) שם.

(13) ב"ק ג', רע"א. שם יב, ב. ושל"נ.

(14) וראה רמב"ם הל' תרומות (פ"ב הי"ט) לגבי תרומות (וראה גם יד רמ"ה סנהדרין ק"ב, א). ובספרי פרשתנו (יח, כא) „כל מצות כהונה קנאו לשם [השם] ונתנו לכהונה כו". ושם לפניו (שם, כ) „על שולחני אתה אוכל ועל שולחני אתה שותה וכה"א כו". וראה שו"ת הרשב"א (ח"א סי"ח) ועוד, דאין מברכין על מתכ' משום דמשולחן גבוה קא זכו. וראה לקו"ש ח"ח ע' 223 ואילך. ושל"נ.

(15) פרשתנו שם, כא.

(16) שעובדים במקום בני, כי „נתונים המה לו מאת בנ"י לתכלית זו (במדרב ג, ח"ט). וראה לקמן ס"ה.

(17) וראה גם פרש"י שהובא לקמן ס"ה. וכ"ה לדעת ר' יאשי בספרי שם, דכ"ז מתנות כהונה קנאו השם ונתנו לכהונה וזו (בלויים) חלק עבודתם. ולר' יונתן גם בלויים קנאה השם ונתנה ללויים — ראה מפרשי הספרי — רבינו הלל, תולדות אדם, ספרי דבי רב. וראה הערה 61.

(1) יה, ח ואילך.

(2) שם, כ.

(3) שם, כא (ואילך).

(4) שם, כג, כד.

(5) וכמ"ש באוה"ח עה"פ — שם, כד.

(6) שם, ח.

(7) שם, ט"י.

(8) שם, יא (ובפרש"י שם). טו. ועוד.